

Belevingsgerichte zorg voor ouderen met dementie

Docentenhandleiding voor
mbo-zorg onderwijs en bijscholing

Contact:
Connie Klingeman,
Hogeschool Rotterdam
c.a.klingeman@hr.nl

Wat is belevingsgerichte zorg?

- Die zorg waarmee je iemands **persoon** recht doet en rekening houdt met zijn belevingswereld.
- Persoonsgerichte zorg betekent de zorg afstemmen op mogelijkheden, wensen, behoeften en gewoontes van mensen met dementie

Goede dementiezorg = belevingsgericht

Wat is het doel?

- Verhogen van welbevinden en kwaliteit van leven bij mensen met dementie
- Zij voelen zich daardoor gesteund en geborgen, en hun zelfwaardering blijft in tact

Dementie

$$(D = P + C + L + M + O)$$

Bepalende factoren :

- **P**ersoonlijke ervaringen en het levensverhaal van de persoon met dementie (karakter, manier van omgaan met tegenslag)
- De **C**ognitieve beperkingen (welke vorm van dementie, welke mate?)
- **L**ichamelijke toestand (pijn)
- **P**sychische (**m**entale) toestand (depressie, apathie)
- **O**mgevingskenmerken (reactie van de omgeving)

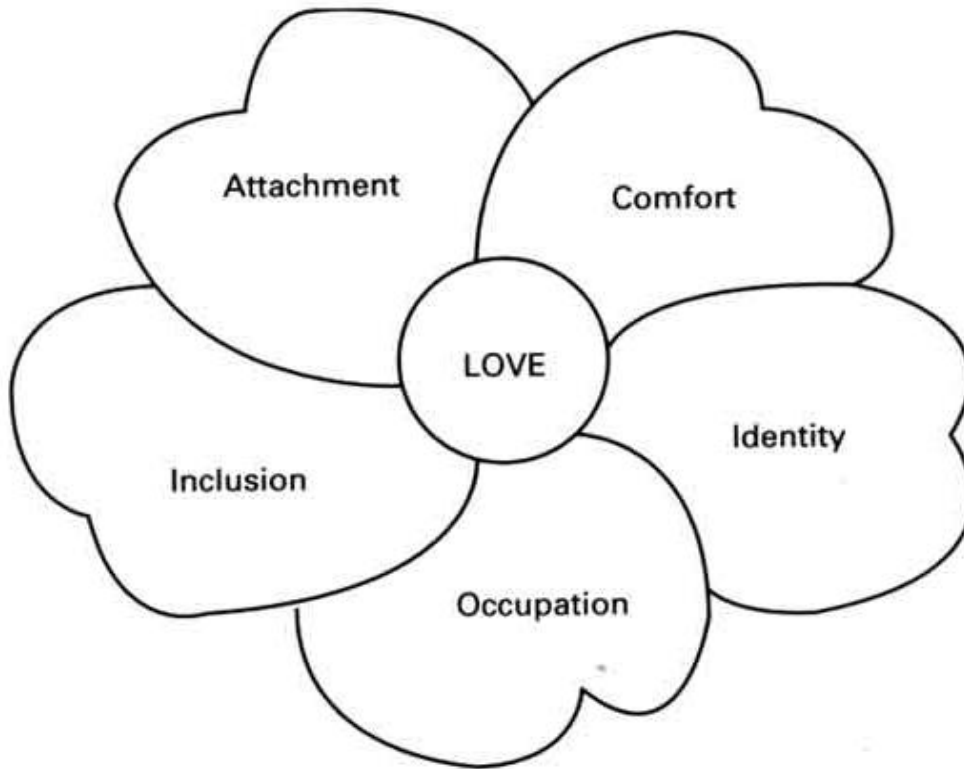
Een persoon zijn

Persoonsgerichte zorg gaat ervan uit dat ieder mens een uniek en waardig persoon is, ongeacht zijn beperkingen

Die persoon vormt het uitgangspunt van de zorg, niet de ziekte en de beperkingen

Liefdevolle aandacht en respect voor de persoon staan centraal in de persoonsgerichte zorg

Model van Kitwood

Basisbehoeften

- Attachment: gehechtheid, veiligheid
- Comfort: troost en bemoediging
- Identity: identiteit en zelfwaardering
- Occupation: betrokken zijn, iets om handen hebben
- Inclusion: erbij horen

Persoonsversterkende benadering

- Vanuit een liefdevolle bejegening
- Verhoogt het welbevinden
- Zorgt ervoor dat iemand zich gewaardeerd voelt
- Zorgt dat iemand zich een mens blijft voelen
- Toont respect, erkenning en vertrouwen

(Kitwood, 1997)

Persoonsondermijnende benadering

Gevolgen:

- Welbevinden neemt af
- Dementerende trekt zich terug
- Gaat zich steeds minder mens voelen

Omgeving is zich niet bewust van het effect

Gedrag is vaak een gewoonte, wordt overgenomen

(Kitwood, 1997)

Houvast en geborgenheid

Persoonsversterkend

- Accepteren , steunen, geruststellen
- Eerlijk en open zijn
- Rekening houden met behoeften
- Bevestigen van gevoelens
- Meegaan in de beleving
- Gehechtheidsfiguur of
- - voorwerp

Persoonsondermijndend

- Beschuldigen
- Trucjes toepassen, misleiden
- Behoeften niet onderkennen, onbegrip
- Ontkennen of negeren van gevoelens
- Beleving ontkennen
- Gehechtheidsfiguur missen

Houvast en geborgenheid

- Welke benadering werkt geruststellend?
- Op welke manier hou ik rekening met de behoeften ?
- Wanneer voelt de bewoner zich geaccepteerd?
- Wanneer voelt de bewoner zich veilig?

Identiteit en zelfwaardering

Persoonsversterkend

- Respect tonen, bij de naam noemen
- Acceptatie van persoon en gedrag
- Positieve waardering, complimentjes
- Levensgeschiedenis, reminiscentie
- Contact met familie stimuleren
- Eigen plaats, kamer, bezittingen

Persoonsondermijndend

- Betuttelen. Kinderlijk behandelen
- Vooroordelen over de persoon hebben
- Negatieve waardering, corrigeren
- Niet op de hoogte zijn van de levensgeschiedenis
- Contact met familie afsluiten, niet stimuleren
- Geen eigen domein, geen respect voor privacy

Identiteit en zelfwaardering

- Hoe wil de persoon met dementie genoemd worden?
- Wat zijn kenmerkende gebeurtenissen uit het leven van de bewoner?
- Welke complimentjes hoort de bewoner graag?
- Hoe wil de bewoner zijn kamer ingericht hebben?
- Welke persoonlijke bezittingen zijn belangrijk voor de bewoner?

Troost en bemoediging

Persoonsversterkend

- Warme zorg, troost
- Aandacht geven
- Vasthouden, aanraken
- Ontspannen sfeer creëren
- Laag tempo

Persoonsondermijndend

- Intimideren, bang maken
- negeren, geen aandacht geven
- Van een afstand roepen
- Gespannen sfeer
- Hoog tempo

Troost en bemoediging

- Op welke manier wil iemand met dementie worden getroost?
- Vindt de persoon met dementie het prettig om aangeraakt te worden?
- Wanneer voelt de persoon met dementie zich ontspannen?

Iets om handen hebben

Persoonsversterkend

- Passende activiteiten zoeken
- Passieve betrokkenheid signaleren
- Activiteit aanpassen aan mogelijkheden
- Helpen een activiteit te beginnen

Persoonsondermijnd

- Standaard activiteiten aanbod
- Geen activiteiten
- Niet betrekken bij activiteiten die gedaan worden

Iets om handen hebben

- Hoe kan de persoon met dementie geholpen worden actief te blijven in zijn levensritme?
- Hoe kan de persoon met dementie ondersteund worden in het zoeken naar een bij hem/haar passende daginvulling?

Eigen regie of overgave

Persoonsversterkend

- Mogelijkheden onderkennen
- Eigen regie bevorderen (indien gewenst)
- Ondersteuning geven om iets zelf te doen, keuzes voorleggen
- Iemand zijn gang laten gaan, aanmoedigen
- Samenwerken

Persoonsondermijndend

- Mogelijkheden niet benutten, onnodig handelingen overnemen
- Regie overnemen tegen iemands wil
- Iemand niet helpen die daarom vraagt
- Dwingen iets te doen, niet laten kiezen
- Storen, handelingen afbreken
- Tegenwerken

Eigen regie of overgave

- Hoe kan je de persoon met dementie helpen de regie te behouden?
- Hoe kan de bewoner ondersteund worden in het zoeken naar een bij hem/haar passende daginvulling?

Erbij horen, verbondenheid

Persoonsversterkend

- Iemand bij het gesprek betrekken
- Iemand bij de groep betrekken
- Gevoel geven dat iemand thuis is
- Samen plezier maken
- Met humor benaderen

Persoonsondermijnd

- Doen alsof iemand er niet bij is
- Iemand buitensluiten
- Geen huiselijke omgeving, iemand wegsturen

Erbij horen

- Hoe kan de bewoner betrokken in gesprekken of bij een activiteit?
- Welke activiteiten vindt de bewoner plezierig?
- Hoe kan een bewoner geholpen worden om met anderen om te gaan?

